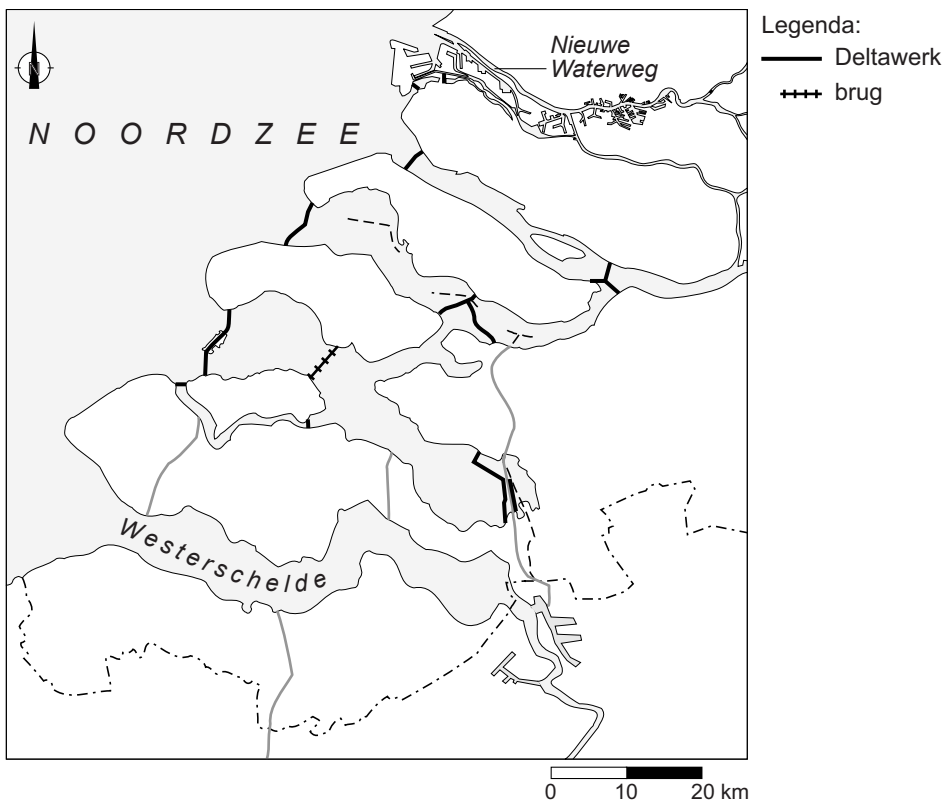


## Water

- 1p 16 Waar staan twee onderdelen van de waterkringloop die behoren tot de korte waterkringloop?
- A afstroming en condensatie
  - B afstroming en infiltratie
  - C condensatie en infiltratie
  - D condensatie en verdamping
  - E verdamping en afstroming
  - F verdamping en infiltratie

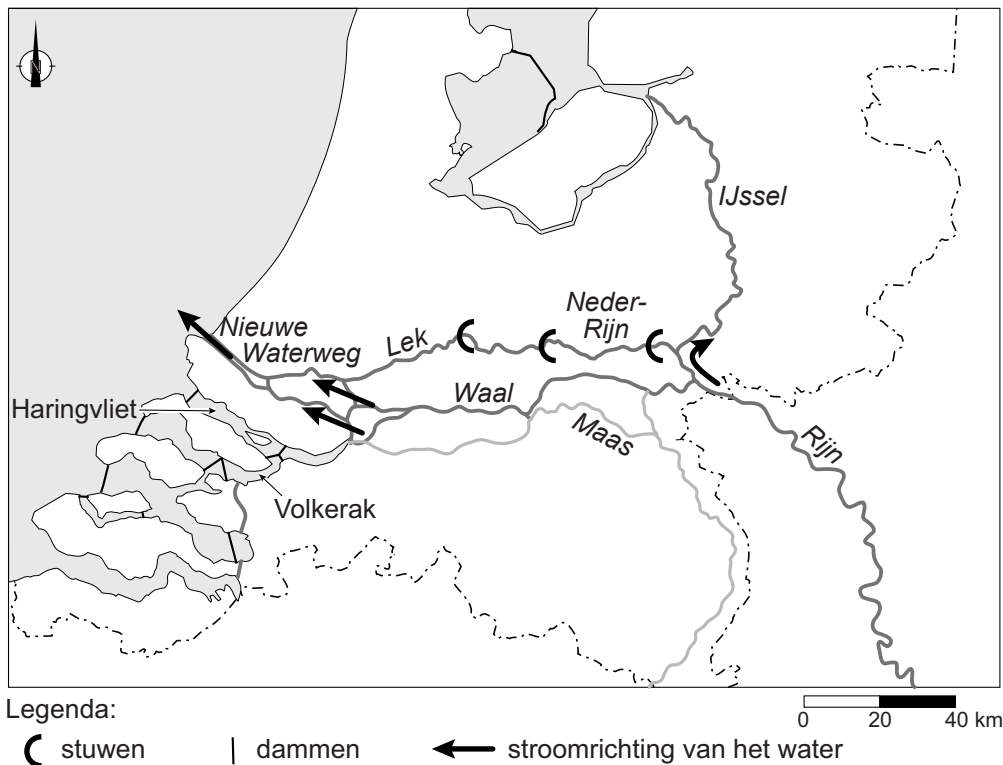
### bron 18

De Deltawerken



- 1p 17 Bekijk bron 18.  
Veel zeearmen zijn bij de uitvoering van de Deltawerken afgesloten.  
→ Geef de reden waarom de Nieuwe Waterweg en de Westerschelde **niet** zijn afgesloten.

**bron 19**  
Rijnkanalisatie



**bron 20**  
Tekst met keuzemogelijkheden

Het Haringvliet en het Volkerak zijn afgesloten door middel van dammen. Sinds de afsluiting stroomt er ... **1** ... (meer / minder) rivierwater door de Nieuwe Waterweg. Daardoor neemt de kans op verzilting van de Nieuwe Waterweg ... **2** ... (af / toe).

- 1p **18** Bekijk bron 19 en lees bron 20.  
In de tekst van bron 20 staat achter de cijfers 1 en 2 een keuzemogelijkheid.  
→ Neem de cijfers 1 en 2 over op het antwoordblad en zet de juiste keuze erachter.

**bron 21**  
De Zandmotor

aanleg



situatie na 10 jaar (verwachting)



Legenda:

Zandmotor

■ strand 2,5 – 5 m +NAP

■ strand 0 – 2,5 m +NAP

■ zee

■ nieuw duin (kustversterking)

gebruik

■ wandelen

■ strandporten

■ leefgebied voor zeevogels

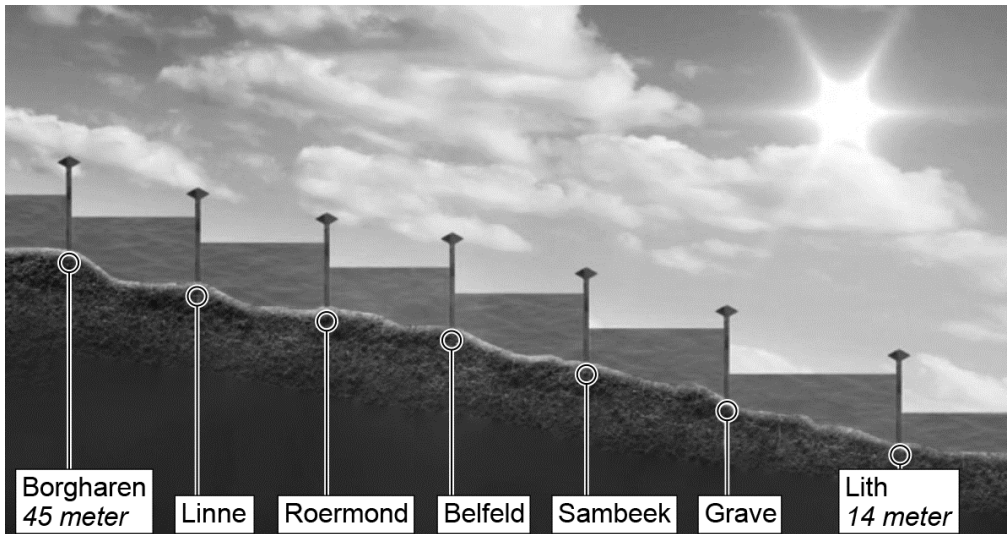
**bron 22**  
De Zandmotor

In 2011 is de Zandmotor ten zuiden van Den Haag aangelegd. Er is zand opgespoten voor de kust, waardoor een schiereiland is ontstaan. Het zand verspreidt zich onder andere door de wind langs de kust, waardoor de kust breder en veiliger wordt. Tegelijk ontstaat er ruimte voor natuur en recreatie.

- 1p **19** Bekijk bron 21 en lees bron 22.  
Tien jaar na de aanleg van de zandmotor zal de situatie langs de kust er heel anders uitzien, onder andere door de wind.  
→ Beargumenteer met behulp van bron 21 en bron 22 of hier de aanlandige of afluiddige wind de overheersende windrichting is.  
Doe het zo:
- Kies eerst aanlandige wind of afluiddige wind
  - Geef daarna een aanwijzing uit bron 21 die de keuze onderbouwt.
- 1p **20** Bekijk bron 21.  
→ Noem, naast wind, nog een natuurlijke factor die bijdraagt aan het ontstaan van de nieuwe situatie.
- 1p **21** Beregening is de belangrijkste vorm van watergebruik in de land- en tuinbouw. Hoeveel en hoe vaak beregend moet worden is afhankelijk van de grondsoort, de hoeveelheid neerslag en het soort gewas.  
→ Bereken of bij dezelfde hoeveelheid neerslag en hetzelfde soort gewas, gemiddeld meer beregend moet worden op kleigrond of op zandgrond.  
Doe het zo:
- Kies eerst kleigrond of zandgrond.
  - Geef daarna de oorzaak waardoor bij die grondsoort meer beregend moet worden.

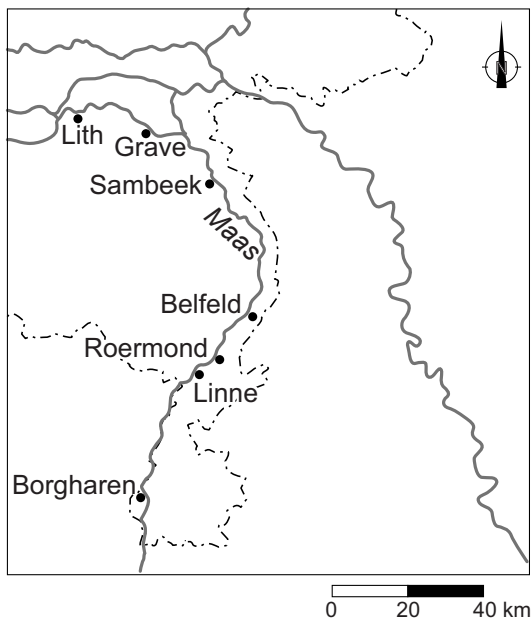
**bron 23**

Doorsnede rivier de Maas tussen Borgharen en Lith



**bron 24**

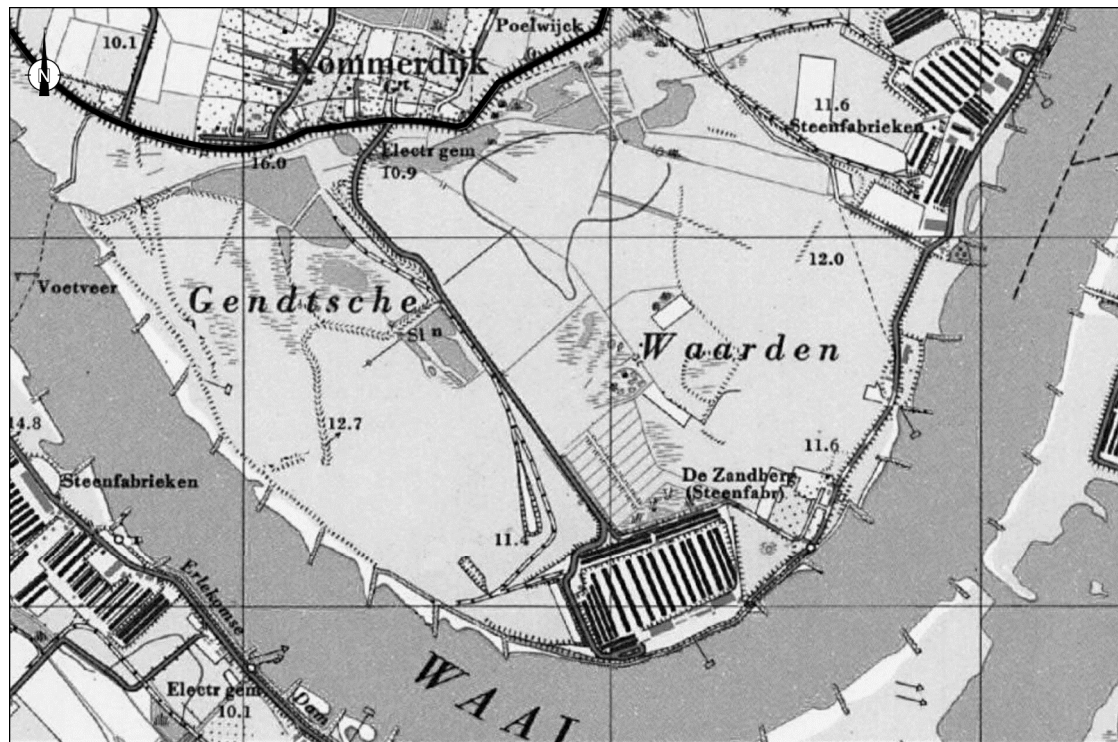
Plaatsen aan de Maas waar een stuw is



- 1p 22 Bekijk bron 23 en bron 24.  
→ Welke functie hebben de stuwen in de Maas?

## bron 25

Gendtsche Waarden, 1965



Legenda:



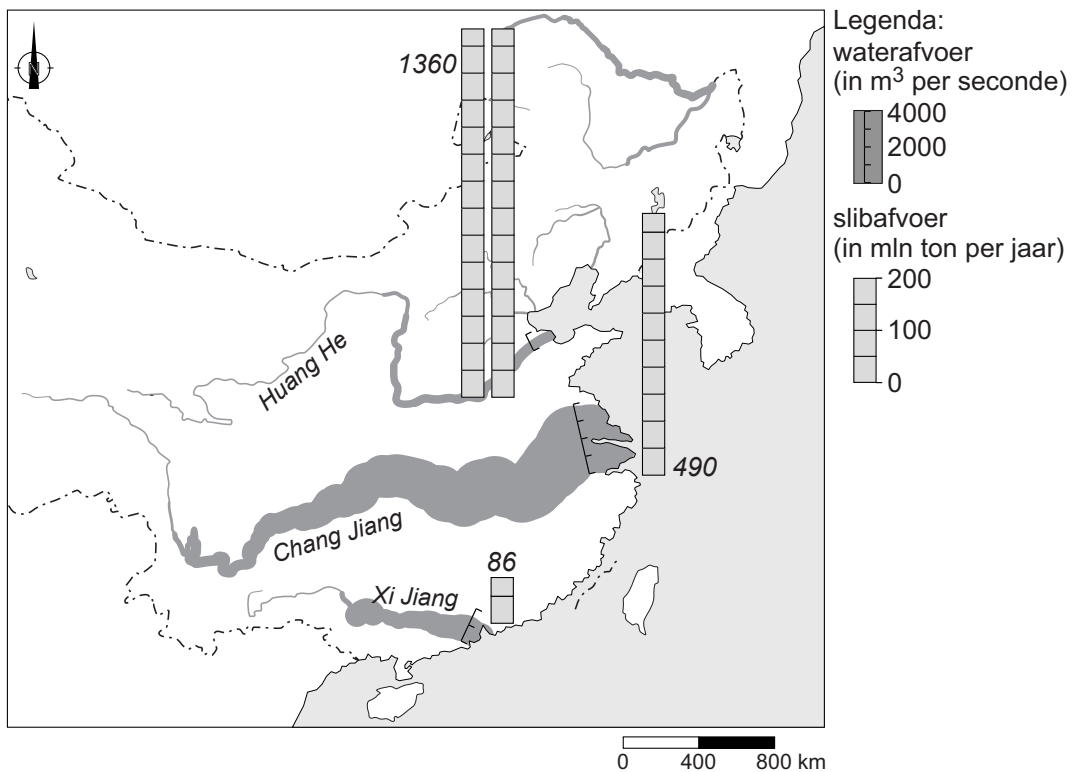
steenfabriek



winterdijk

0 200 400 m

- 1p 23 Bekijk bron 25.  
In bron 25 is een kaart van de Gendtsche Waarden uit het jaar 1965 te zien. Dit is een uiterwaard aan de Waal bij Gendt in Gelderland. Ooit stonden hier vijf steenfabrieken. Inmiddels is een aantal steenfabrieken afgebroken.  
→ Noem een voordeel voor het waterbeheer van het weghalen van een aantal steenfabrieken in de Gendtsche Waarden.
- 2p 24 De bouw van de Drieklovendam in China had naast voordelen ook nadelige gevolgen. Deze nadelige gevolgen kunnen vanuit verschillende invalshoeken bekeken worden.  
Voorbeelden van nadelige gevolgen zijn:
- 1 Bewoners hadden geen inspraak bij de bouw van de dam.
  - 2 Veel vissoorten kunnen nu niet meer de rivier opzwellen.
  - 3 Eeuwenoude tempels en gebouwen zijn verdwenen.
  - 4 In tijden van droogte is de kans aanwezig dat er minder elektriciteit wordt opgewekt.
  - 5 Veel oudere bewoners missen hun oude dorpsgemeenschap.
- Neem de cijfers 1 tot en met 5 van de nadelige gevolgen over op het antwoordblad en schrijf de juiste invalshoek erachter.  
Kies uit: economisch, cultureel, milieu, politiek en sociaal.  
Let op: elke invalshoek mag maar een keer gebruikt worden.

**bron 26****Water- en slibafvoer van enkele rivieren in China**

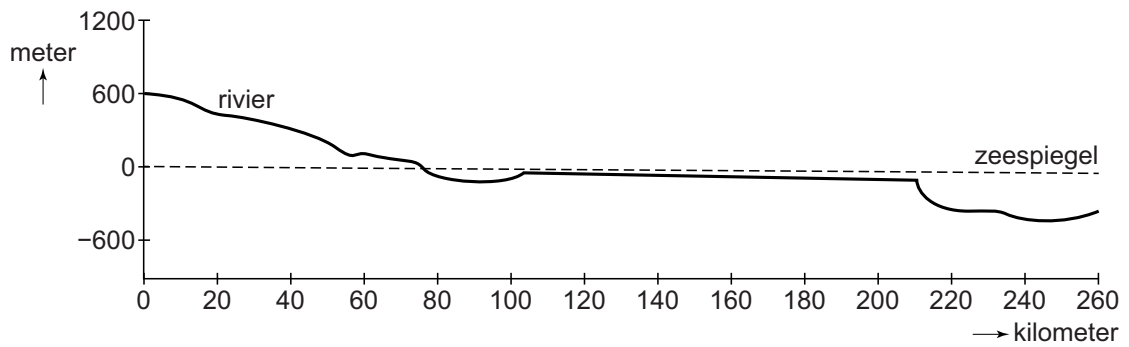
- 1p **25** Bekijk bron 26.  
 Bron 26 laat de afvoer van water en van slib van enkele rivieren in China zien.  
 Waar staat juist welke rivier het grootste debiet heeft en welke rivier de grootste slibafvoer heeft?

	<b>grootste debiet</b>	<b>grootste slibafvoer</b>
<b>A</b>	Chang Jiang	Huang He
<b>B</b>	Chang Jiang	Xi Jiang
<b>C</b>	Huang He	Chang Jiang
<b>D</b>	Huang He	Xi Jiang
<b>E</b>	Xi Jiang	Chang Jiang
<b>F</b>	Xi Jiang	Huang He

- 2p **26** Bekijk bron 26.  
 → Noem twee factoren die bepalen hoeveel slib uit het stroomgebied wordt afgevoerd door rivieren.

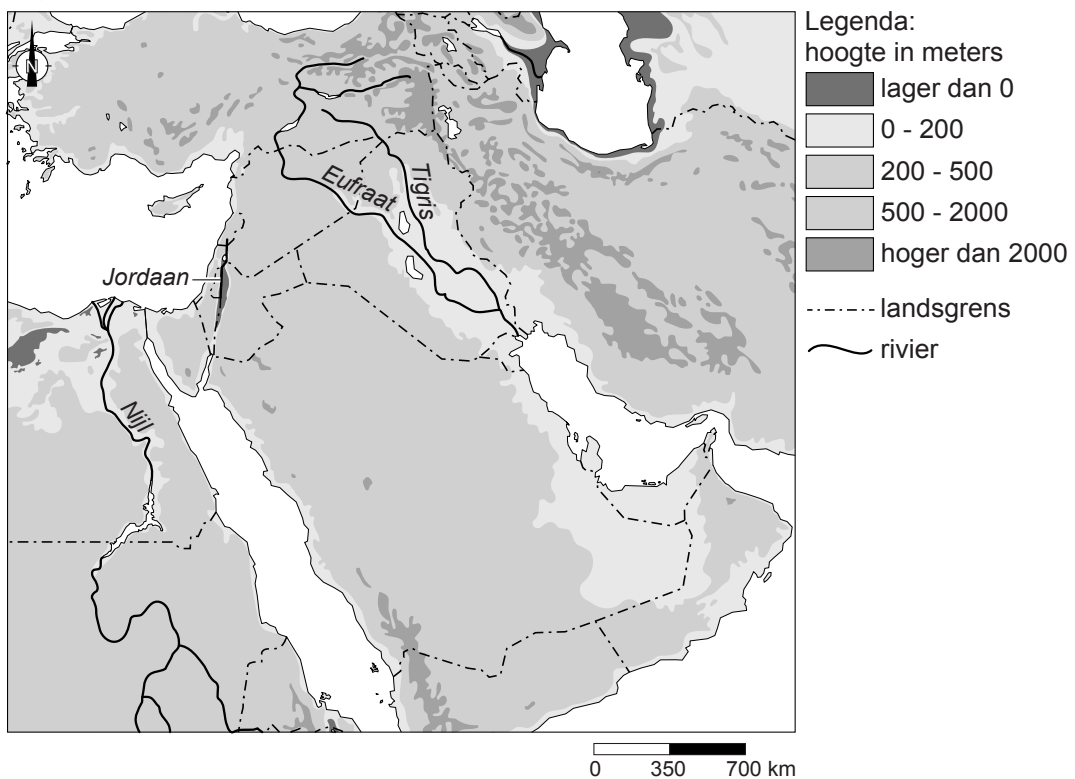
### bron 27

Loop van een rivier



### bron 28

Midden-Oosten

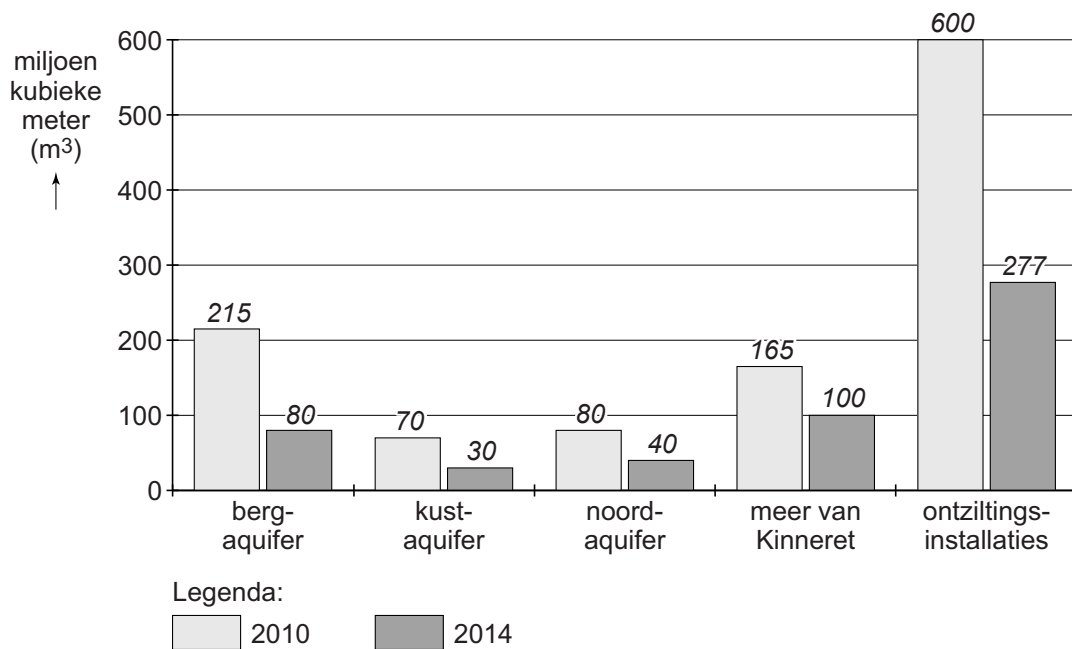


- 1p 27 Bekijk bron 27 en bron 28.  
In bron 27 zie je de loop van een rivier in het Midden-Oosten.  
Welke rivier is dit?
- A de Eufraat
  - B de Jordaan
  - C de Nijl
  - D de Tigris



### bron 29

Wateronttrekking uit verschillende bronnen in Israël, 2010 en 2014



### bron 30

Tekst met keuzemogelijkheden

In het jaar 2010 was het ... **1** ... (droger / vochtiger) dan in 2014. Door ontziltingsinstallaties is Israël ... **2** ... (minder afhankelijk / afhankelijker) van zijn buurlanden.  
Water uit aquifers is ... **3** ... (duurzaam / niet-duurzaam) gebruik van water.

2p **28** Bekijk bron 29 en lees bron 30.

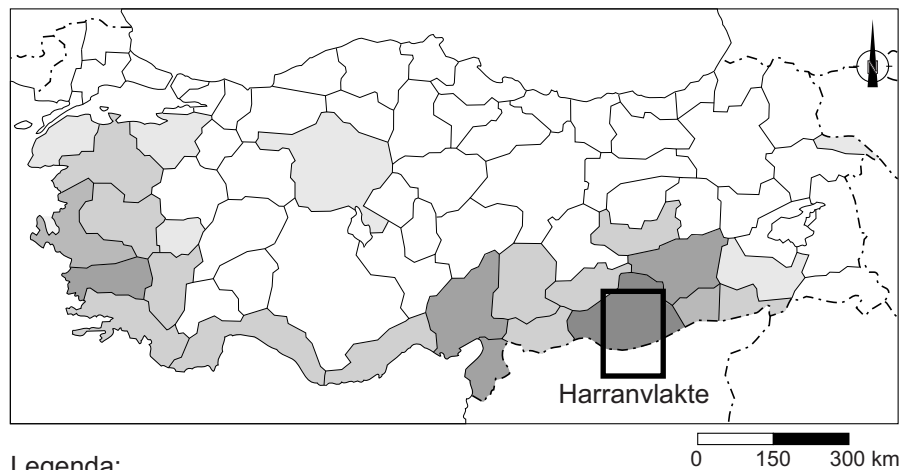
In bron 29 zijn verschillende bronnen van watervoorziening in Israël te zien.

In de tekst van bron 30 staat achter de cijfers 1, 2 en 3 een keuzemogelijkheid.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 over op het antwoordblad en zet de juiste keuze erachter.






### bron 31

Ontwikkeling katoenproductie per regio in Turkije, 1971 - 2016



Legenda:

katoenproductie

-  sterke daling
-  lichte daling
-  gelijk gebleven
-  lichte toename
-  sterke toename

- 1p 29 Bekijk bron 31.  
Vanaf 1989 is Turkije begonnen met het Zuidoost-Anatolië Project.  
Door dit project is de katoenproductie op de Harranvlakte flink gestegen.  
→ Noem een maatregel binnen het Zuidoost-Anatolië Project waardoor er meer irrigatiewater beschikbaar kwam.
- 1p 30 De Harranvlakte is één van de heetste plekken van Turkije. Daarom is er veel irrigatiewater nodig om hier katoen te verbouwen.  
→ Noem een nadelig gevolg van de irrigatie in dit gebied.

---

#### Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.